

KĀ PILOSNIŠKĀ IZGLĪTĪBA VAR PALĪDZĒT KLIMATA IZGLĪTĪBĀ?

Latvijas Univeristātes 74. konference
Klimata izglītība sekcija
2016. gada 3. febrāris

Ireta Čekse, dr. sc.administr., pētniece,
Izglītības Pētiecības Institutūs
Pedagoģijas un psiholoģijas fakultāte
Latvijas Universitāte
e-pasts: Ireta.Cekse@lu.lv

Jēdzienu skaidrojumi

- **Izglītība** – zināšanu un prasmju nodošana, kas ietver socializāciju, izaugsmi un pilsonisko izglītību, attieksmes un vērtības, vēsturisko un kultūras atmiņu. (pēc Horsdal, 2001)
- **Pilsoniskā izglītība** – mijiedarbība vai paralēla līdzās pastāvēšana starp pilsoniskajām attieksmēm, prasmēm un zināšanām, konkrētā vidē (skolā, ciematā, pilsētā, valstī) norāda uz sabiedrības kopējo un katra indivīda personīgo spēju rīkoties, lai gūtu individuālo un kopējo labumu. (pēc Čekse, 2013)
- **Klimata izglītība** – izglītības pieeja, kas izvirza mērķi mainīt izglītības paradigmu un mācīšanās stilu, sniedzot ikvienam iespēju iegūt zināšanas, prasmes, vērtību izpratni un definēt attieksmi, tādejādi indivīdos vecinot vēlmi pēc ilgtspējīgas attīstības un līdzdalības pārmaiņu procesos. (pēc UNESCO, 2013)

Starptautiskais pilosniskās izglītības pētījums – ICCS

- Starptautisko longitudinālo pētījumu International Civic and Citizenship Study – ICCS organizē IEA -The International Association for the Evaluation of Educational Achievement

Cikls, datu savākšanas gads	Dalībvalstu skaits
1971*	9
CivEd 1999	28
ICCS 2009	38
ICCS 2016	24
*daļa no sešu nozaru pētījuma	

Schulz, etc., 1998, 2007, 2015

Respondenti un instrumenti:

8.klašu skolēni (~14,5 g.v.) – attieksmes aptaujas, pilosnisko zināšanu pārbaudes tests;

Skolotāji, kuri pasniedz stundas 8.klašu skolēniem – attieksmes aptauja;

Skolu direktori – info un attieksmes aptauja;

Nacionālā pētījuma veicēji – online aptauja par pilosniskās izglītības sistēmu valstī.

Pētījuma izlases lielums katrā dalībvalstī:

Skolēni ~3500-4000

Skolotāji ~ 1500-2500

Skolu direktori ~150-200

ICCS 2016: mērķis un saturs

ICCS 2016 mērķis ir pētīt:

- Skolēnu uzskatus par pilsoniskiem jautājumiem valstī un pasaulē;
- Skolēnu uzskatus par pilsoniskajiem jautājumiem mūsdienu sabiedrībā;
- Skolēnu iesaistīšanās pakāpi dažās sabiedrības jomās;
- Skolas vadību un tās saistība ar skolēnu mācību sasniegumiem.

ICCS 2016 satura vadlīnijas:

- **Pilsoniskā sabiedrība un sistēma**, tajā skaitā - vides ilgtspējība kā jauns koncepts;
- **Pilsoņiskie principi**: formālie un neformālie pilsoņiskie mehānismi un organizācijas, tajā skaitā tiesību loma;
- **Pilsoņiskā līdzdalība**: indivīda pilsoņiskās izpausmes kopienā
- **Pilsoņiskā idenitāte**: individuālās pilsoņiskās lomas, gaidas no šīm lomām: «Globālā pilsoņība» kā jauns pamatkoncepts

ICCS 2016 skolēnu aptaujās iekļautie klimata izglītību interesējošie jautājumi

Tagadnes rīcība:

- dalība vides organizāciju aktivitātēs. (StQ)

Kristiska un ilgtspējīga domāšana:

- Apjaušma par globālajām pasules problēmām nākotnē: piesārņojums, enerģijas trūkums, ūdens trūkums, klimata izmaiņas, epidēmija. (StQ)
- Nākotnes redzējums par Eiropas valstu nākotni: gaisa un ūdens piesārņojuma draudu novērtējums. (EStQ)
- Viedoklis par Eiropas valstu sadarbību vides aizsardzības jautājumos. (EStQ)
- Viedoklis par politiskajiem pircējiem (*Political Consumers*): videi kaitīgu preču pirkšana; otrreiz pārstrādājamās preces, bioloģiski audzēti produkti. (EStQ)

Pilsoņiskās izglītības un klimata izglītības saskares punkti

- Starpdisciplināritāte
- Globalizēta pieeja
- Fokuss uz sociālās un dabas vides pilnveidošanu
- Spēja ieteikmēt domāšanu un rīcību
- Mērķis ir ilgtermiņa pieejas un risinājumi
- Formālās un neformālās izglītības pieejas un risinājumi